

31. Առէնագործիւն մը որ մասի մը քեզ
մ' կղծած պատկեր կրնայ ըլլալ ու հայեարժէքն
աւնի յրր: ու + է, եթէ Բ(Բ) առաջ կարդալու չէ:
Հայերէն առաջ բերեաբ հին ամաց-էն ըլլայ:
ինչպէս ձեռն ց' կերտ-էն ուն արօն քուեն եւն:

32. Մոտ մը՝ ու կետոյքը ու քոֆի կրնայ
ներկայացընել: ու կը կարդացուի: Հայերէնի մէջ
ու՝ յետոյըն, է: Սակայն այս բառը կրնայ յու-
նորէնէ փոխառաւ ըլլալ, վասն զի ծրոս կը հա-
մապատասխանէ անոր:

33. ա. Արոնքը՝ համասկ բռնած ձեռքի մը,
մէջնագործ թեան հաւասարազօր է առել մը.
այս մէջնագործ թիւնը հու, ինչպէս պլուր, համ
համ կը կարդացուի ու վարը եւ հածու = հա-
մասան, կը նշանակէ: Այս համ ամայարժէքն
հայերէնի մէջ կը համապատասխանէ (ա. վարը նշ.
ու): հայունէն է կարել, անշուշտ նախանակն
*րած-էն: Բայց հայերէնի մէջ ուն երթորդականն
նով, ինչպէս 'ուր', այսպէս ալ որունք կը նշանակէ
եւ թթեան հօձ ձեռն գալիք նորը ժամանակ
է քրօն-էն: Ապա ուրեմն առանք, բռնած ձեռքն
հետ = համ եւ հածու տեղ = համարժէք
որունք կ'երեւայ թէ յատկապէս հօծ(է) եւ այս
պատճառաւ, համ ընթերցուն ունիք (ա. վերը
էջ 181) — եւ նոյնպէս համ կը նշանակէ — բոկ
այս ընթերցուն հայ ոսկի կը համապատասխանէ:
Խո ոսր (ա. քիւն մը վար) է կը կարդացուի, եւ
հայերէնի մէջ ուն ինչպէս ըսիւք, կը նշանակէ
նաև 'ուր', — եւ այս նաև եւ յառաջ — որունք կը
ցուցուի թէ հայկակն համարէն կամ մէջ ու
թէ հօծ(է) — ոսկ օծ(է) — երեւան կրնար գալ:
Բայց որովհետեւ հածու տեղ = 'համերէն, ամե-
նայն հաւասարագործ թեամբ Ա՞՛ ալ կիւր զրուի,
ասոր համար օծ կամ օծ այս պատճառաւ ձև
(ա. վերը էջ 181) ընթերցմանը նշան մը իրր հած
բառին տեղ բացարարութիւն մը կիւր ժամանակ
եւ ասով սրունքի նկատմամբ համ թէ ձեռ տարա-
կաւական ընթերցունը համարէն հայկակնաւ-
թեան հետ բոլորին համացանիլ:

թ. Մարդկային ուրը է կարգալու է եւ հայե-
րէնի մէջ ուն երկորդական նով 'ուրը', կը նշա-
նակէ:

34. Արունքի հետ միմանը ուց կամ ուցի
կամ նման ձայնարժէքն աւնի: եւ հայերէնի մէջ
յափէլ միրան կը նշանակէ, որուն քը շամ հաւա-
նակն է, որ հասպոյն ցիւն ժագան ըլլայ: Այս
բառը որչափ կ'երեւայ, հակասան լեզուաց մէջ
ցեղակից ունի (ա. վարը) բայց ասով հարէ
չկայ ըսկել: թէ ասոնքն մէկն փոր ասնաւած
ըլլայ հասեան ժամանակն ետքը:

35. Գեղ ի վեր անկուած պու մը ի՞ կամ
ի՞ հարգաւու է, եւ ուն — որուն քը մեծա
հաւանականութեամբ ցիւն ժագան է — հայե-
րէնի մէջ պու կը նշանակէ:

36. Ծառու մը պատկերը համերէն ըարտա կը
կարդացուի: 8. թ. 2:

37. Կատարան մը թերեւա հաեր = 'հօր,
սեռականն պատկերագործ թիւն ըլլայ եւ մայնա-
գործէն Ա՞՛ + Դ դրամծ: եւ հայերէնի մէջ անոր,

անորւշտ հնագոյն ուրբայն ծագած նստարան կը
նշանակէր: թ. 9:

38. 'Տէգ, համերէնի մէջ Խ + Ե + (Ժ + Ւ)
կամ + (Ժ + Ւ) կը կուորի: Հայերէնի մէջ ունեւ =
'տէգ, բառ մը կայ, որուն պարսկերէնէ փոխ առ-
նուած ըլլալ հաւատակն չէ:

39. Գառանիւն վահանը համերէնի մէջ
Խ + Դ կը կուորի կամ լւա եւս Խ + Ե, հայե-
րէնի մէջ 'վահան', ուղար եւ սուղար կ'սունուանուի
(Ժ-ա արման): Ուզըրի = գիրը կրնայ հակառակ
ելլիկ պարսկերէնէ ըլլալն, որուն մէջ նոր ալ
նորից կը նշանակէ: ինչու որ պարսկերէնի մէջ բա-
սարկըր ուու հայերէնի մէջ ալ առ համարակ օք
կը մայ առանց սիլլորը ու գիրն աւելցունելու: Միայն հայերէնի մէջ ասպարագստ բառը կայ =
գրով: ասպարագստ = պարապէտ = բայց այս
ասպարագստն ալ բնիկ հայերէն ասպար բառին
նմանութեամբ կրնայ փախուած ըլլալ, ինչպէս
այս ասպար բառն ալ իւր ածանցներուն մէջ սուր
ձևով մեր աշխիւն է կ'ելէ սպարապէտ ձևւէն աղ-
գուակով:

40. 'Երկիր, համերէնի մէջ սեռականով
Խ + Ե + Ւ + Ա + Ե + Ա կը կուորի: Հայերէնի մէջ
Երիւ բառ անշուշտ նախանար ն ուղարականով եւ
այս որևէ երկան է պայ(Յ) — սեռականով իդա-
կան մը կրնայ եղան ըլլալ: Աչքի առնելու ունենու-
լու, որ բուշուարմանէն արձանագրութեան նգ:
տաղի մէջ երկիր համար արձանագործ թեան ետքու-
զանուած Ե-Կ(Յ)Ե + Ւ արդեօք հայերէն երիւ բա-
ռան համար համերէն ամբողջ բառը չի բացարերէ:
իրն ալ այս նշան կը յաշորէն, ինչ նշան որ
հետ մասիւքի արձանագրութեան մէջ 'երկիրն,
կը յաշորէն: Երիւ հանայ Շերկութէ է մը ծագած
ըլլալ:

41. Համա-Sanda համերէն օդոյ աստուեցյն
անօնի կամ մէկ անունն է եւ մամաւարարար կայ-
ծակի սասաւեցյն: եւ լուր, շնոր շնորի եւ
շնորի հայերէնի մէջ կայծակի կը նշանակէն:
(Ըստունավելիւ)

Լ Ե Ա Պ Ի Ա Ր Ս Ն Ա Կ Ա Ն

Խ Ծ Ա Ր Ա Վ Ո Ւ Ա Կ Ո Ւ Խ Ծ Ա Ր Ա Վ Ո Ւ Ա Կ Ո Ւ Խ

(Հայունավելիւ)

10. Հ.յ. այր-եռ (շայր-մաս-է) *այր 'կրակ,
(*շայր 'բարկութիւն,) բառերէն է, որը *այր 'կրակ,
= հնգերը. *այրէն կը, ինչպէս արգէն լւա գի-
տենիք, ա. Häbschmann, Arm. Grammatik 1, 418.

Հայ Bartholomaei IF, 5, 221, ուներ Հ.յ.
*այր 'կրակ, = ավ. ա-tar-, Հնգերը. Ց-եռէն են քե,
աւելի հնագոյն Հնգերը. *այր-էն են քե, որուն
արմասը հնգա. Ցին-է 'կրականի, շաման, կեակը:
բառը պարզ ցոյց կուուած, հման. հնգա. բայ-էն եւ
բայց (Հ.յ. հնոյ) 'պաշտպանոց, բառերը:

• Ծայտիկ և հրմայ, որ հնաեւը, արծանց
*աւ-ձն լոյթիւ, ուշ նոյն *ձն, *Ձ արծանցին կը պատ-
հակա, արծանուած-արծանիոց ձն-ով՝ եւ պատիւ
հնագ. ճնահան «փայտ ոյրեւու համար», հրմ. օւն
«փայտակրա», իրեւու առ կրաս, բա. աւծն «արծան»
կամ-իւ, լաւա aestus «չերմանիք», aestus «անոնք»,
առեւն, առեւն, ողբերար «կառարան», առ կազու-
նա հը. *ուր «կրակ», բառի հետ, հնագիւ. արծանց
*Ձ նախաճեւ ունենալուած, հնին Hirz Ablaut 22.

— 11. *շա.* ծոց (ծոցց, ի ծոցի) *գոտ, գիրկն,
ամէ. մարդու ծոց (դնել զանանիք ի ծոց բարձրած) —
Հնկեր. *ցօս skh-օ-s առանց, բերող, տեղով,
Հ.յ. թշ մշան վրա աւ «ծոց նույնը», *ցօս =
լուս. *ցես, հման. գեր-օ սառելէ, բերել, առել,
*ցօս-օ-էն, ուր ը՝ արմատ-մնալարանից ծովով իրը¹
այլպիրուսիթիւն (Ablaut) Հնկեր. *աց- (Հ.յ.
-ա-է-ն, բառ. ag-o եւայլիկ) արմատին կը պահի,
հման. գեր- բառ «պահ- առանց» առանց, ex-uo, ex-uviae,
լիս. aū-li, հնկեր. västē, լուս. vest-is, Հ.յ.
-էբ-նիւն, Brugmann, IF, 15, 90, -ու, -աց (լուս.
ago այլիկ) առ ցես- (լուս. ger-o) -լւ իշխուի,
հման. հեղ- աւ լւ, իլլ. իշ 94, թո. 8.

Հ.յ. ծաղկին (սեռ. մէնի) **կ** ծոցյ, պյու ինքն
յեւթենէ հօր ծնեալ, մածին, բառն ալ բան
նշգերապահան է, *gos-skh-ā-gen-os, կազմու-
թեան ձայնարկը (Kompositionsvokal) Հ.յ. =
շատ իս հնդեւք. Ը իրական եւ արթշ հնդեւք.
Ծեղունիքու մէջն ալ իհ գտնուիք, Շ արժանիքը
ավիրարար ծ բայց երբեմն Շ իրք կազմութեան
ձայնարկը սեւենալով՝ հմտն. յն. սիշ-ջիքու
հնդեւք. Ց-ով եւ Խոճ-պաշօն-ով, խոճաւ հնդեւք.
ՄԵՐԱ-ՋԻՒ Եւ սկհա-ՇԻԾ Եւ պյու, — Lindsay-
Nohl, Die lateinische Sprache 417, Brugmann,
Grundriss 2, 43 հետեւ. Հ.յ. կ մէջ պյու *ā =
կազմութեան ձայնարկը, որ արթշ հնդեւք. լե-
զունիքու մէջ մայսն երբեմն Շ արժանիքը մօն
իհ գործածակար, ընդհանուր եւ ամենամեծ հողակ,
թշնիք. *ō = մերժաւորութիւնը!*

¹ Brugmann's Grundriss 2, 44 Ann. 1. 4. =
„Das compositionelle Bildet wohl ursprünglich einmal irgendwie den Auslaut des ersten Gliedes und erfährt dann Versalgemeinerung. Die Lautgesetze verbieten aber, es für die armen Fortsetzung desdige. σ -Suffixes zu nehmen.“ (§ 284, 4, nach Brugmann) „ σ -Suffigatur, or - σ -flectional suffix which may be added (e.g. ap. $\mu\alpha\tau\alpha$ - $\sigma\omega\eta\omega$) before the vowel stem without changing the latter.“ (§ 284, 4, 2, 3, 4)

Ա Յ Տ Ա Ր Ք Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ ՎԵՐԱԿՐՈՆԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ